

La unua dupiedkuranto vivis en Turingio

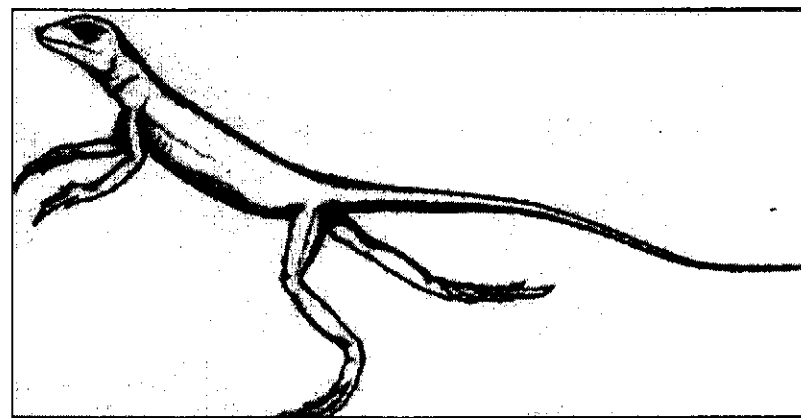
La plej frua mondovaste konata surtera vertebrulo kun dupied-rektakorpa irmaniero venas el Turingio. Longatempe antaŭ ol la dinosaŭroj, la birdoj kaj la homoj moviĝis dupiede, la 290-jarmilionaĝa reptilio preterpasis ilin “laŭ startolinio de la dupieduloj”. Tion raportis internacia grupo, inter ili prisauraj specialistoj el *Pittsburgh* (Usono), *Toronto* (Kanado) kaj *Gotha* (Germanio) en la usona fakjurnalo *SCIENCE*. Tie ili prezentis la preskaŭ kompletan fosilian skeleton de tiu ĉi frua kuranto el la Bromakro (*Bromacker*) ĉe *Tambach-Dietharz* en la meza Germanio.

La elstare konservita fosilio de la dupieda reptil-kur(eg)anto havas nur 26 cm altecon, tio estas la longo de paperfolio DIN A-4-formata. La skeletrekoniloj indikas, ke “eŭdibamo kursora” povis sin formovi rapide sur du piedoj, verŝajne sur la piedfingroj. La korpotenado estis rekta, kaj la membrojn movis la besteto pendol-ece kaj paralele al la korpoakso – la ir-pozicio do similas al kuranta homo. “Okulfrapa estas la vostolongo rilate al la korpotrunko”, diris la paleontologo *Thomas Martens* de la turingia Muzeo por Naturo en *Gotha*, kiu la skeleton en la jaro 1993 elfosis el la Bromakro kune kun usonaj esploristoj. “Ĝi verŝajne servis al la plantomanĝanto kiel ‘stirilo’ dum rapida formoviĝo kaj fuĝo. La trovaĵo evidentiĝis, post ampleksa ekzameno kaj scienca prilaboro kun la specialistoj en Usono kaj Kanado, la ĝis nun plej aĝa fosilia pruvo de dupieda ter-vertebrulo.”

La skeleto ankoraŭ troviĝas en Usono kaj post unu jaro estos videbla en *Gotha*. Laŭ la sciencistoj la fosiliaĵo estas nova specio: *Eudibamus cursoris* estas la plej aĝa konata membro de iu ĉef-grupo de primitivaj reptilioj. Ĝi tamen ne ŝajnis esti rekta antaŭulo de pli postaj reptilioj – inklude de la saŭroj – kiuj transprenis la korpotenadon kaj irmanieron de dupieduloj.

“Tiu ĉi trovaĵo estas fascina, ĉar ĝi konfirmas, ke la dupieda formoviĝo kiel noviga kaj pliboniga pluevoluo plurfoje okazis – ĉe kelkaj dinosaŭroj, ĉe iliaj birdoposteuloj kaj poste ĉe mamuloj”, opinias *Science*-kunaŭtoro *R. Reise* de la Universitato Toronto en Kanado. “Sekve, laŭ evolua vidpunkto, temas pri tre bona ideo”.

“Dum malrapida moviĝo la reptilio verŝajne moviĝis kvarpiede,” opinias la esploristoj. “Eĉ sur kvar piedoj la atentokapta korpoteno de eŭdibamo kondukis al formov-maniero, kiu diferencigis de la impeta maniero de aliaj tiutempaj kvarpieduloj, kiuj sin formovis pere de al la korpo angulece altiritaj brakoj kaj kruroj.”

Bildo 1: Ĝia nomo estas *Eudibamus cursoris* kaj ĝi estas sensacio. Antaŭ ĉ. 290 milionoj da jaroj kuregis tiu malgranda reptilio trans meza Germanio – kaj vere sur du piedoj.

“La trovloko en ruĝa ŝtonaĵo proksime de *Rennsteig* en Turingio estas nur ekde 20 jaroj konata kaj validas kiel unu el la malmultaj “fenestroj” en la foran pasintecon”, diras *Thomas Martens*. “En Bromakro estas ĝis nun trovitaj pli ol 30 skeletoj de 6 malsamaj prasaŭrospecioj, kiuj vivis antaŭ ĉ. 200 ĝis 260 jarmilionoj en la frua permio. Ili havas frapajn similecojn kun trovaĵoj el *Rocky Mountains* – tio estas pruvo, ke tiam ekzistis landponto inter Eŭropo kaj Ameriko”.

(*Werra-Rundschau*, 2000-11-19)

Vulkano estis blokata de sabloŝtono

La “Blua Kupolo” (pri kiu jam detale verkis artikolon por *Scienca Revuo* d-ro *Günther Schaumberg* – SR 4/2001, p. 47-55 – kun aŭtoro desegnaĵo montranta la nordan ŝtonrompiĝ-parton kun la dolerit-bazalta kolono kaj apuda bazaltmuro kun buŝit-inkludoj) havas mondosignifon pro siaj geologiaj apartaĵoj. Popolparolmaniere